

Prof. zw. dr hab. Krystyna Chmiel

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II

w Białej Podlaskiej

Zaktualizowany program polskiej hodowli koni czystej krwi arabskiej

Podstawowe założenia

1. Posiadany w kraju materiał hodowlany czystej krwi arabskiej stanowi populację o unikalnej wartości na skalę światową i powinien być uznany za dobro narodowe. Wyróżnikiem tej populacji, któremu zawdzięcza ona swoją wysoką pozycję na rynkach światowych, jest obecność rodów męskich i rodzin żeńskich o udowodnionej ciągłości, tworzących się w trakcie 200 lat istnienia polskiej hodowli.

2. Koniecznym jest więc utrzymanie elitarnego stada w ilości potrzebnej do kontynuowania hodowli, przy zachowaniu wsparcia finansowego Państwa w wysokości niezbędnej do racjonalizacji tej hodowli.

3. Dążąc do zachowania dotychczasowego typu polskiego konia arabskiego powinno się nadal doskonalić cechy urody, suchości i jakości tkanki, zdrowia i wytrzymałości. Te dwie ostatnie cechy zawdzięczają one próbom dzielności wyścigowej, którym powinna być poddawana większość roczników urodzenia.

Strategia hodowlana

1. Przestrzeganie wymogów wzorca rasy.
2. Zachowanie i kultywowanie 8 aktywnych rodów męskich i 15 rodzin żeńskich
3. Ocena wartości użytkowej
4. Szczególną uwagę należy zwrócić na niedopuszczanie do zimbredowania stada podstawowego

Wzorzec rasy

1. Specyficzne, kompleksowe czynniki biotopu naszego kraju spowodowały wytworzenie unikalnej wartości rasy koni znanych na świecie jako polski koń czystej krwi arabskiej.
2. Polskie konie czystej krwi arabskiej odznaczają się wieloma zaletami, m.in. plennością, długowiecznością, dobrym wykorzystaniem paszy, odpornością na choroby i trudne warunki bytowe, a także dużymi uzdolnieniami pracotwórczymi.
3. Polski koń arabski winien charakteryzować się wyraźnie zaznaczonym typem rasowym (bukietem), prawidłową budową, odpowiednim kalibrem.
4. Cechy charakterystyczne:
 - sucha, urodziwa głowa osadzona na długiej i szlachetnej szyi;
 - kłąb dobrze zarysowany;
 - krótki, mocny grzbiet;
 - dobrze związany, normalny lub horyzontalny zad z wysoką osadą ogona;
 - dobre ożebrowanie;
 - kończyny suche i poprawne;

- maść: siwa, gniada, kasztanowata lub kara, z dopuszczalnymi ładnymi odmianami;
- oczy duże, wyraziste i ciemne;
- charakter bardzo łagodny i żywy temperament.

5. Standardy biometryczne

- wysokość w kłębie: 146 – 156 cm (preferowane: ogiery 152 – 156, klacze 148 – 154);
- obwód klatki piersiowej: ogiery 175 – 185, klacze 170 – 180;
- obwód nadpęcia przedniego: ogiery 17,5 – 18,5, klacze 17-18.

Rody męskie

1. Kuhailan Haifi or.ar. imp. 1931 do Gumnisk
2. Ibrahim or.ar. imp. 1907 do Antonin
3. Kuhailan Afas or.ar. imp. 1931 do Gumnisk
4. Krzyżyk or.ar. imp. 1876 do Jarczowiec
5. Ilderim or.ar. imp. 1900 do Sławuty
6. Bairactar or.ar. imp. 1817 do Weil
7. Koheilan Adjuze or.ar. imp. 1885 do Babolnej
8. Saklawi I or.ar. ur. 1886 w Egipcie

Rodziny żeńskie

1. Gazella or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec
2. Milordka ur.ok. 1810 w Sławucie
3. Mlecha or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec
4. Sahara or.ar. imp. 1845 do Jarczowiec
5. Ukrainka ur. ok. 1815 w Sławucie
6. Szweykowska ur. ok. 1800 w Sławucie

7. Wołoszka ur. ok. 1810 w Sławucie
8. Szamrajówka ur. ok. 1810 w Białocerkwi
9. Selma ur. ok. 1865 w Egipcie
10. Cherifa or.ar. imp. 1870 do Francji
11. Semrie or.ar. imp. 1902 do Babolnej
12. Scherife or.ar. imp. 1902 do Babolnej
13. Rodania or.ar. imp. 1880 do Anglii
14. Adjuze or.ar. imp. 1885 do Babolnej
15. Bent-El-Arab or.ar. imp. 1885 do Babolnej.

Metody oceny wartości użytkowej

I. Wyścigi

- organizowane powinny być zgodnie z założeniami opracowanymi w 1926 przez Bogdana Ziętarskiego;
- selekcja koni na szybkość nie jest głównym celem hodowli tej rasy;
- konie arabskie powinny odbywać próby dzielności w wieku 3 i 4 lat;
- wyścigi traktowane przede wszystkim jako test zdrowotny, czemu służy przeciwdziałanie próbom skracania dystansów;
- w obecnej sytuacji wymogi takiego testu spełniają jedynie tzw. gonitwy eksterierowe, których liczba powinna być znacznie zwiększona, a formuła rozszerzona, pozwalająca na objęcie wyłącznie koni wywodzących się z rodów męskich i rodzin żeńskich akceptowanych przez polski program hodowli koni czystej krwi.

II. Alternatywne próby dzielności

- rajdy długodystansowe;
- inne dyscypliny sportu konnego.

Wdrożenie programu

1. Ogierami z rodów uznanych za zagrożone (Bairactar or.ar., Krzyżyk or.ar., Ibrahim or.ar., Ilderim or.ar., Kuhailan Haifi or.ar., Kuhailan Afas or.ar., Koheilan Adjuze or.ar.) należy kryć zmieniające się rotacyjnie, w cyklu 1-2-letnim, grupy klaczy, poczynając od najstarszych.

2. Ogiery z rodu Saklawi I w ostatnich latach używane były w przeważającej większości, wypierając ogiery z innych rodów, co powodowało nadmierną konsolidację rodowodów stada podstawowego polskich koni czystej krwi arabskiej. W związku z tym używanie takich ogierów należy ograniczyć do indywidualnych przypadków klaczy o szczególnych predyspozycjach pokazowych.

3. Dużą wagę powinno się przykładać do szkolenia trenerów i prezenterów koni w wiodących ośrodkach krajowych i zagranicznych. Obsługa koni arabskich powinna być dobierana spośród pracowników o wysokich kwalifikacjach, wynagradzanych adekwatnie do przygotowania zawodowego.

Zagrożenia dla programu

1. Używanie tej samej, wąskiej i spokrewnionej między sobą grupy reproduktorów pochodzących przeważnie z rodu Saklawi I ogranicza w sposób alarmujący pulę genetyczną populacji koni arabskich.

2. Stosowanie na zbyt szeroką skalę embriotransferu i upowszechnianie użycia cennych reproduktorów poprzez obrót ich mrożonym nasieniem prowadzi do deprecjacji wartości koni arabskich i nadmiernego nasycenia rynku.

3. Zapobiec temu można poprzez rygorystyczne przestrzeganie zasad bioróżnorodności stada podstawowego, co w warunkach polskich oznacza niedopuszczenie do wygaśnięcia żadnego z akceptowanych przez Program rodów męskich ani rodzin żeńskich, jak również ograniczenie embriotransferu do indywidualnie określonych przypadków.